

Izhaja razen nedelj in
praznikov vsak dan
ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani,
Frančiškanska ulica št. 6/I.,
Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in pod-
pisati, sicer se ne priobčijo.
Rokopisi se ne vračajo.

Oglaš: Prostor 1x55 mm
po K 2. Uradni razglaš,
poslano ter notica isti pro-
stor K 3. Pri večjem na-
ročilu popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali z
dostavljanjem na dom za
celo leto K 330, za pol
leta K 168, za četrt leta
K 84, za mesec K 28. Za
inozemstvo mesečno K 45,
letno K 540.

Reklamacije za list
so poštne proste.

Upravišтво je v Ljubljani,
Frančiškanska ulica 6/I.,
Učiteljska tiskarna.

Kriza vlade — polževa pot.

Kralj deli mandate za sestavo
nove vlade sedaj Pašiču sedaj Da-
vidoviču in morda pride še kdo na
vrsto. Iz vsega je razvidno, da sta si
radikalci in demokratski klub dva
huda konkurenta, ki imata v narodni
skupščini skoro enako število po-
slancev in seveda tudi oba precejšnje
število političarjev. Radikalci so uvi-
devali v zadnjem času, da imajo de-
mokrati s svojim ministrom Pribe-
vičem precej velik vpliv, ki ogroža
dosedanjo pozicijo radikalcev. In
skupaj so se ter zahtevali minist-
stvo za notranje stvari zase. Pašič in
Davidovič sta skušala poiskati vlad-
no večino izven sedanjih družabni-
kov, ker se nista mogla zediniti z
dosedanjimi zavezniki. Oba sta ho-
tela napraviti kupčije s klubi, ki bi
hoteli sodelovati. Zaraditega čitamo
toliko polemik, kombinacij in pre-
sjanj političnega položaja v vladnih
krogih in državni.

Včeraj je Pašič konferiral z Da-
vidovičem, ki se pa menda tudi nista
sporazumela glede sestave vlade,
ker so radikalci v svojih zahtevah
nepopustljivi, nasprotno so pa tudi

demokrati vztrajali doslej na svojih
dosedanjih pozicijah.

Zadnja verzija glede sestave gre
že na to, da sestavi Davidovič volil-
no vladno brez radikalcev. In sicer bi
tvorile to večino stranke demokrati
(92 glasov), muslimani (23), sloven-
ski samostojni kmetje (10), torej skup-
aj 125 poslancev. Glede striktno
določenega programa bi pa to koali-
cijo podpirali še zemljoradniki (26),
socialisti (11) in republikanci (3).
Davidovič bi se torej v tem primeru
mogel opirati na 170 poslancev, če-
prav potrebuje za kvorum (sklep-
čnost) le 144 poslancev.

Ta kombinacija se nam zdi silno
neverojetna in nepolitična, ker bi z
njo bili radikalci pahnjeni v opozicijo
in bi se jim s tem silno olajšala agi-
tacija. Slednjič je pa tudi še vpraša-
nje, kakšno stališče zavzamejo soci-
jalisti napram taki kombinaciji. De-
set socialističnih glasov niti ne od-
ločuje pri kvorumu, zato mislimo, da
je ta kombinacija prepolitična in
razodeva nepoznanje stališča soci-
alističnega kluba v narodni skupščini.

Rešitev proletarijata se bliža...

Desetletja bijejo že naše strokov-
ne organizacije neprestan boj zoper
izkoriščajoči kapitalizem, dosegle so
že mnogo uspehov. Pravice, katere
delavstvo danes uživa, so sad naše-
ga dela. Še lepše uspehe bi izkazo-
vale naše organizacije, če bi ne ime-
le toliko nasprotnih strokovnih or-
ganizacij, katere podpirajo kapitali-
stične, buržoazne stranke. Kapitali-
stična JDS se je do sedaj zavedala,
da je stranka buržoazije in zaščitni-
ca kapitala, nerazumljivo pa nam je,
da je naseljena na limanice ljudem, ki
so si s svojim špijonomiranjem po raz-
nih strankah in organizacijah prile-
pili na svoje čelo znak neznačajnosti.
Ljudje, ki so s svojim dosedanjim
umazanim delom pokazali svojo ne-
zmožnost za vsako resno in smotno
delo, ustanavljajo delavsko orga-
nizacijo pod imenom »Samostojna
strokovna delavska unija« in se po-
stavljajo na čelo kot tajniki. Pretek-
le dni je razpošiljala ta nova delav-
ska organizacija letake, v katerih
obljublja proletarijatu nesebično de-
lovanje, poleg tega pa se izgovarja,
zakaj so njeni ustanovitelji zapustili
druge strokovne organizacije, v ka-
terih so bili nameščeni.

Gospodje »Samostojne strok. del.
unije«, ne hodite tako naivni in ne
mislite, da bo zavedno delavstvo sle-
dilo vašim oklicem! Zakaj je eden
vaših funkcionarjev zapustil službo
pri neki tukajšnji strokovni organiza-

ciji? Zato, ker jo je moral zapustiti!
S hinavščino se je priplazil v tuje
organizacije, da je tam špijoniiral. Ko
pa je prišla dotična organizacija na
sled tem nečestnim mahinacijam, je
dotičniku, ki danes hoče ustanovljati
proletarske organizacije, pokazala
vrata. Kdo se je udeleževal sestankov
glede delavske zbornice kot
»pooblaščenec« dotične strokovne
organizacije, katerega ga na te sestan-
ke ni nikdar poslala? Ali si upate
stopiti pred delavstvo z ljudmi, ki
vsled svoje breznačajnosti ne vži-
vajo nikakega zaupanja?

Omenimo naj le nekatere stvari
iz tega letaka. »Dosti je danes ljudi,
ki ne verujejo več sami sebi, ki ne
verujejo več v organizacijo in ki ni-
so nikjer organizirani.« Res je, da
ljudje, ki ne verujejo niti samim se-
bi, niso organizirani, kajti naravno
je, da ti ljudje organizacije ne razu-
mejo, če niti sami ne vedo, kaj so.
Ljudje brez prepričanja, so izdajice
svojih sotrpinov, mevže, ki si ne
upajo prijeti v roke poštenega orožja
in se boriti skupno zoper skupnega
sovražnika.

Odtrgati voditelje od organizacij,
to je začetno delo SSDU. Na vodite-
ljih hoče zidati svojo stavbo, pomni
pa naj SSDU, da voditelji, ki bodo
zapustili svoje organizacije na poziv
neke brezvestnežev, ne bodo nik-
dar izobrazili proletarijata da bodo
zasigurane njegove pravice in nje-

gov napredek. Z izdajicami hoče de-
lati SSDU in že to dejstvo samo jo
obsoja v smrt. Zavedno delavstvo
bo posvetilo tej »proletarski« orga-
nizaciji le posmeh ter bo šlo preko

tega in še tesneje se bo oklenilo svo-
jih strokovnih organizacij ter poka-
zalo SSDU, da si ne želi kapitalistič-
no »proletarskih« organizacij.

Zanimivosti o habsburških spletkarijah.

Prvi zvezek bele knjige, katere-
ga broširano izdajo je ravno kar iz-
dalo madžarsko znanje ministrstvo.
Vsebuje zgodovinski pregled vseh
dosedanjih poizkusov bivšega kralja
Karla, da bi zopet zasedel madžarski
presto. Glede zadnjega oboroženega
poizkusa pravi knjiga, da je ugotov-
ljeno, da je igrala pri tem glavno
vlogo kraljica, letalo da je pripravil
nadvojvoda Maks, načrt za potova-
nje je napravil legacijski tajnik Bo-
rowiczenyi, časopisno propagando
pa je vodil stotnik Bergmann. Švi-
carsko osebje je bilo pod neko pre-
tvezo razpuščeno, stotnik Bergmann
pa je vodil švicarske oblasti za nos
na ta način, da je izjavil, da je šlo
osebje pripraviti grad Hertenstein za
zimo. Nekatere osebe iz najbližje
okolice kralja, kakor n. pr. grof Le-
dochowski ni ničesar vedel o tem
načrtu.

Brošura opisuje nato potovanje
in prihod v Sopronj. Polkovnik Le-
har, da bi vplival na razpoloženje v
interes kralja, je sporočil fml. He-
gedüsu, da se je stavila kralju vsa
narodna vojska na razpolago in da
je že več kakor 30 garnizij priseglo
kralju zvestobo. General Sarkany
da je radi kralju sovražnega mišle-
nja njet na da je pridobljena vsa na-
sprotna artiljerija. Sopronjski škof
Mikes je naznanil ljudstvu v balkona
svoje palače, da je kralj med nepo-
pisnim veseljem prebivalstva dospel
v Budimpešto in je pokazal tudi to-
zadevne, seveda goljufive (škofje
znajo tudi goljufati!) brzojavke.
Rvanotako je tudi dr. Gratz dne 31.
oktobra izjavil fml. Hegedüsu, da
stoji velika ententa temu podjetju v
dobrohotni nevtraličnosti nasproti in da
tudi Češkoslovaška in Rumunija ni-
mata nič proti temu podjetju. V Ju-
goslaviji da je baje 60% prebival-
stva zato, tako da je treba računati
samo z malenkostnim rizikom. Da bi
si kralj pridobil vodjo zapadnomad-
žarskih vstajev Hejasa, mu je oblu-
bil vrhovno poveljstvo nad zapadno
Madžarsko, če se ne bo vmešaval v
poizkus puča. Poslali so mu ponare-
jene brzojavke s podpisni ministra za
državno brambo Peliczke. Polkov-
niku Bauerju so ponudili zlato hrab-
ročno svetiljo, katero pa je odklo-
nil. Subotškim častnikom so oblu-
bili 100.000 kron nagrade, če v boju
z orožniškim batalionom ujamejo
Ranzenbergerja. Čete so prisegle

na avstrijskega cesarja in madžar-
skega kralja. Generalu Nagyu so
poverili vrhovno poveljstvo nad če-
tami, obenem pa se je odpejal avto-
mobil v Rab, kjer naj bi se bila raz-
drla železniška proga.

Ko je dne 22. oktobra došla pro-
testna nota entente, se je naročilo
generalu Löwenzynu, naj naznanj
vsebuje note kralju, kar se je tudi
zgodilo, ne da bi se obenem prepre-
čilo kralju korakati dalje. Potem se
obširno opisujejo boji pri Budaorju.
Državni upravitelj Horty je pisal
kralju, da lahko pride v Budimpešto
in da se tam lahko sam prepriča pri
zastopnikih entente, kaj misli enten-
ta. Temu pismu je bil priložen tekst
entente note. Minister za bogos-
častje pa ni mogel dospeti h kralju,
ker ga Rakowszky in Andrássy ni-
sta pustila. Po prvem spopadu s Kar-
lovimi četami je poizkusila vlada
preprečiti prelivanje krvi in je po-
klicala fml. Hegedüsa iz kraljeve
okolice v Budimpešto, čemur se je
ta tudi odzval. V Budimpešti mu je
ministrski predsednik grof Bethlen
v navzočnosti angleškega poslanika
Hollerja obrazložil stališče obeh en-
tent, kar je vzel Hegedüs na znanje
in se nato vrnil h kralju. Na to po-
slanico ni kralj nič odgovoril.

Ko je med spopadi postal položaj
pučistov slab, so poizkusili ti s poga-
janji pridobiti časa. Major Oszten-
burg in general Schwen sta se se-
stala in sta sklenila medsebojno usta-
viti streljanje. Osztenburg je to javil
kralju, kakor je kralj poslal Schwe-
na k sebi in ga v navzočnosti An-
drassvja in Hegedüsa vprašal, kako
je to, da so tudi častniki prišli za
orožje zoper njega. Schwen je izja-
vil, da se bojujejo zoper čete, ki gro-
ze vstopati v Budimpešto. Rekel
je, da bi bilo žalostnega položaja drž-
žave šele tedaj konec, če bi se začel
kralj pogajati z državnim uprave-
ljem. Zvečer nato se je sklenilo pre-
mirje in pučisti so se umaknili v
Tato.

Bela knjiga opisuje nato vse ak-
cije, katere so podvzele sosedne dr-
žave proti Madžarski in konča z re-
vedbo točke 47. iz leta 1921, s ka-
tero se regulira ustavno stanje Mad-
žarske, dokler se ne reši vprašanje
kralja, katero se ima rešiti samo na
način, da narod prosto izvoli svo-
jega vladarja.

Politične vesti.

+ Zmanjšanje armade na Mad-
žarskem. V madžarski narodni skup-
ščini je bil sprejet zakonski načrt o
»kraljevskem« ogrskem honvedu.
Zakonski načrt odreja znižanje mad-
žarske armade na 35.000 mož in od-
pravo splošne vojaške obveznosti,
dalje dopolnjevanje armade pristo-
volnim potem. Minister za narodno
brambo, Belitzka, je izjavil napram
ugovoru grofa Apponyja, da bo 35
tisoč vojakov z ozirom na popolno
reorganizirano policijo in orožni-
štvo povsem zadostovalo za vzdrže-
vanje notranjega reda.

+ Trgovinska pogajanja Rusije s
Poljsko. S funkcijami poljskega po-
slanca v Ukrajini poverjeni Bern-
son je izročil ljudskemu komisarju
za zunanje posle noto poljske vlade,
v kateri se predlaga, naj se takoj za-
čne pogajanja glede sklepa trgovin-
ske pogodbe.

+ Zopet boji na Daljnem vzhodu? Trocki je v armadnem povelju
sporočil, da je general Kappel, ki ga
podpirajo Japonci in ki je zbral Kol-
čakove armade, napadel republiko
Daljnega vzhoda in pozval vojsko,
naj se ohrani z zvišano delavnostjo
zmožno za boj.

+ Iz Rusije. V Kubanski oblasti
padajo kakor toča dekreti o mobili-
zaciji v različne svrhe: vojaški te-
den, ko morajo vsi moški od 20.—40.
leta kopati rove, potem prosvetni te-
den, ko morajo vsi intelektualci in
izobraženi ljudje podučevati analfa-
bete, teden sekanja, ko morajo vsi
moški posekati drevesa v gozdovih
itd. V največjem deževanju raz-
ličnih dekretov pa je ponoči neki hu-
morist prilepil na ulice plakat s po-
zivom, da se morajo zbrati zjutraj ob
10. uri pred palačo revolucionarnega
komiteja vse ženske, da bodo pobir-
ale kostanjeve liste po drevoredih.
Ob naznačeni uri so se v resnici
zbrale vse rdeče ženske in lahko si
mislimo, da je nastal velik pekel. Ti
in enaki dogodki nam dokazujejo, da
se ruski vodilni mošje trudijo na vse
kriplje, da se dokonči narod do bolj-
ših razmer, do katerih ni biva car-
ska vlada nobenega zanimanja go-
jila.

Priseljevanje v Zedinjene drža-
ve ameriške. Od 1. novembra t. l.
do 30. junija 1922. sme še priti v
Združene Države le 1121 priseljen-
cev, rojenih v Jugoslaviji. Ako vsi
ti pridejo tekom letošnjega leta v
Ameriko, kar ni izključeno, potem
se vsako nadaljnje priseljevanje iz
Jugoslavije zaustavi do konca junija
prihodnjega leta.

Kupujte Cankarjevemu spominu po-
svečeno številko »Kresa«.

Slike iz življenja kmeč- kega proletarijata.

Kako bedno je življenje kmečke-
ga proletarijata naj dokažejo slede-
če žalostne ali žal preresnečne
vrstice. Ako opazuješ mimogrede
delo kmeta v poletnem času, vidiš
navadno zraven odrastlih ljudi tudi
kopico otrok, ki se brezskrbno
igrajo v senci kakega drevesa ali
pa tudi na pripekajočem soncu. Ne-
hote se ti vsili misel: srečna otro-
ška leta, v katerih se naša mladina
še ne zaveda britkosti življenja.
Tuje so mu nadloge in trpljenje, tu-
ja mu je skrb za vsakdanje življe-
nje in neznana so mu pota, ki bodo
preprežena z različno trnjevo za-
preko, ob kateri bo krvavelo tudi
marsikatero srce. Zakaj, bo mislil
marsikdo, ko bo prečital te vrsti-
ce? Vsaj kmet, katerega je vojska
postavila na noge, je danes vendar
še gospod, ki svoje prideleke lahko
precej drago spravi v denar, je to-
raj lahko brez skrbi za bodočnost
svojih otrok.

Da, prav imaš dragi bralec!
Oglejva pa si to kopico otrok in
vprašajva, čegavi so? Dobil boš
odgovor: dva, trije kmeti, štirje pa
one le žene, ki je pri njem na dnini.
Zmajal boš z glavno, češ, to pa le ne
more biti, vsaj kmet vendar ne mo-
re skrbeti za pet oseb, če ena dela.
Žal, saj je tudi navadno, da pri obe-
du navadno prav malo ostane, in
srce se ti krči, ako gledaš, kako
ljubke nedolžne stvarice s poželjivi-
mi pogledi pričakujejo trenutka,
kdaj pride vrsta, da lahko tudi ti
zajamejo in si utešijo prazni želod-
ček. Največkrat seveda ostane samo
pri pogledih, kajti navadno se
vzame tako ženo z otroki le v naj-
skrajnejši sili. Pa še nekaj si boš
mislil! kaj je neki ta žena, da gre s
tolikimi otroki na dnino?

Iz žalostne preteklosti boš takoj
spoznal nje žalostni položaj! Roje-
na na deželi kot hčerka proletarja,
jej pač ni bila sreča mila, da si upo-
stavi trdno ognjišče. Brhko dekle
se je zaljubilo, kar je seveda ne mo-
remo zameriti, vsaj je vendar živo
bitje, v katerem srce hrepeni po
ljubezni, in v srečnem zakonu je bi-

la obdarjena s četvorico otrok, ka-
teri so bili za čas življenja skrbnega
očeta za silo preskrbljeni, in do-
kler je mogel rabiti svoje trdne ro-
ke njen zakonski drug, ki je videč
srečen razvoj svoje družine z vsi
vnemo delal in štedil in si s tem
izpodkopal edini svoj zaklad,
zdravje.

Pobrala ga je neizprosna smrt.
Vsa obupana je spremljala žena
svojo serbo k zadnjemu počitku, že-
leč si sama, da tudi njo objame
v najkrajšem času z ledenimi prsti za-
tilnik in jo s tem reši strašnega po-
manjkanja in nesrečne bodočnosti,
v katero je z grozo strmela. Le
ljubezen matere in klic nedolžnih
otročičev je sredstvo, ki vzdrži
tako ženo iz njene obupanosti, da
začne še razmišljati, da je treba ži-
veti, da je treba nadomestiti tudi
očeta, da vzgoji svoje drage vsaj
tako daleč, da so sposobni za pa-
stirja, če že prej ne omaga pod tež-
kim bremenom materine dolžnosti.
In če nje trdna narava vendar vse
premaga, kaj čaka vendar njo na
stra leta? Beraška palica. In nek-
daj tako krepko zalo dekle, nekda

tako srečna žena, nekda tako po-
nosna mati, katere mož je porabil
svoje moči v prid kapitalista, kate-
remu je sama kot taka vse boga-
stvo svojih pridnih rok potom dela
dala na razpolago, mati, ki je poda-
rila kapitalistu zopet štiri sveže
moči v izkoriščanje, tava danes od
liše do hiše in prosi mlodarov, ker
so jo zapustile moči, biti mora dru-
gim v nadlego.

Razornih lic in tresočih rok
prejema mlodare dobrosrčnih, za-
hvaljajoč se s solzami v očeh. —
Najdejo se pa žal tudi brezsrčni,
ki vprašajo: zakaj beračiš? Kaj pa
si delala, ko si bila mlada? Kaj ne,
krivi očitki? To boli, to peče kakor
ogonj in utuha temu so zopet solze,
bridke, grenke, ki tečejo po ove-
nelih, nekda tako svežih, živih in
ljubezni žejnih licih.

Rado se žal pripeti, da reva ni-
ma ne znanec, ne sorodnikov in
trpi na proletarski bolezni brezdo-
movništva, ker je bil mož prisiljen,
da gre iz svoje občine s trebulom
za kruhom in je radi daljše odsot-
nosti bil izbrisan. Navadno taka
revna para, ki jih v njih mladosti

navdaja najboljša nada življenja,
kljub vsej pridnosti, ko jim slučajno
kaka dobrotljiva roka ne da zaver-
ja v kakem hlevu, konča na cesti
ali v jarku. To vpije v nebo! Ne-
šteto imamo danes takih slučajev,
ker so si pridni očete v nesrečni
vojni nakopali neozdravljivo bole-
zen, kateri so podlegli, njih žene
matere pa so radi prevetkega na-
pora v postelji ali celo umrle, in ne-
dolžni otročiči zapuščenji, nagi in
bosi tavajo naokrog in prosijo mlo-
darov. Ali je to tudi krščansko
usmiljenje? Ali to ni greh, gospode
kapitalisti, ki ste krivci vojne, ki
ste blagoslovljali orožje ene vere
vseh si nasprotnojočih držav?

Ne pisal bi tega, ko bi ne imelo
to nekega namena, kajti ne vzbuj-
jam rad žalostnih spominov, vpra-
šam le, ker vem, da je precej ljudi,
ki to uvidevajo, kako je to mogoče
odpraviti.

Zakon o viničarju in kmetskem
delavcu, bi bil precej rešil to pore-
če socialno vprašanje, daširavno
ne popolnoma, pa žal, da se gospo-
da boje za svoja žepna vremena.
Tukaj mi nehoté šine v misel, kako

Brzjav.

KRIZA VLADE SE NI REŠENA.

LDU. Beograd, 14. dec. Odbor radikalnega kluba je imel danes sejo, na kateri se je razpravljalo o stanju zunanje politike ter o vstopu radikalcev v vlado. Sklenilo se je, prepušči ministrskemu predsedniku Pašiću proste roke, da na podlagi resolucije, sprejete na kongresu, sam rešuje vprašanje. Radikalni krogi smatrajo, da bo v kratkem sestavljena koalicijska vlada.

LDU. Beograd, 14. dec. Glavni odbor zemljoradniške stranke bo imel danes glavno sejo, na kateri se bo konstituiral odbor in se bodo določile smernice nadaljnje delovanja stranke v zmislu resolucij zemljoradniškega kongresa.

LDU. Beograd, 14. dec. Danes bo imel radikalni klub sejo, na kateri bo zavzel končno stališče napram demokratu. Rezultat razpravljanja se bo sporočil g. Davidoviću.

LDU. Beograd, 14. dec. Danes ob 17. se sestaja Nikola Pašić z Ljubom Davidovićem, kateremu je ponovil zahteve radikalnega kluba, naj se temu odstopi portfelj notranjega ministra. Rekel je, da bo imel jutri radikalni klub sejo, na kateri bo končno veljavno določil delavni program nove vlade in glede imenovanja portfelja. Potem se bosta Nikola Pašić in Ljuba Davidović zopet sestala in tedaj bo dobil g. Davidović končno veljavni odgovor.

SEJA ZAKONODAJNEGA ODBORA.

LDU. Beograd, 14. dec. 29. seja zakonodajnega odbora je danes ob 17. otvoril Mišo Trikunović. Pri glasovanju je bil končno veljavno sprejet zakon o zaščiti dela s 26 proti enemu glasu. Nadalje se je govorilo o invalidski naredbi. Minister socialne politike je zahteval zmanjšanje dodatkov nekaterim invalidom, zemljoradnika Stajić in Vejovič pa sta rekla, da je treba dodatke zvišati najmanj za 50%. Nato je postavil predsednik na glasovanje zakonski predlog o invalidih, ki je bil v načelu sprejet. V podrobni debati je bil z manjšimi izpremembami sprejet prvo, drugo in tretje poglavje. Pri četrtem poglavju je zahteval posl. Stajić, da se invalidske organizacije oproste poštne pri službenih spisih ter da se oproste davkov. Nadalje je zahteval posl. Vejovič, naj se dovoli onim invalidom, ki so več kakor 50% nesposobni za delo, 75% popust na železnicah. Potem sta bila pri glasovanju sprejeta tudi četrto in peto poglavje, nakar je bila seja končana. Prihodnja bo jutri ob 16.

SEJA FINANČNEGA ODBORA.

LDU. Beograd, 14. dec. Danes dopoldne je imel finančni odbor sejo, na kateri se je razpravljalo o redakciji dvanaestih upravnih fondov. Seji je prisostvoval tudi upravnik uprave fondov, ki je izjavil, da ima uprava samo 18 uradnikov več, kakor pred vojno in da se število uradništva po vojni ni veliko povečalo. Nato je rešil finančni odbor, da se bilance uprave fondov ponovno pregledajo in da se znižajo tantieme. Ob enajstih, ko se je začelo razpravljati o drugi točki dnevnega reda o redukciji vojske, je povzel besedo socialni demokrat dr. Korun, ki je zahteval, naj se stalni kader zmanjša od 145.000 na 100.000 vojakov. Istotako je zahteval, naj se zmanjša obseg orožništva, ker sta vojska in orožništvo

je gospodine Mermolja na svojih volitvenih shodih reševal žalostno stanje hlapcev in deklet, kmata in graščaka, da je danes pozabil na prve tri in če noče, da ga kdo nekoč ne naziva lažnjivca, naj prime pajdaša Pucelja za ušesa in ga prisili, da vendar podpiše akt, če ga že niso belgrajske miši popolnoma uničile.

Pa ostati hočem pri stvari! Ze zgoraj sem postavil vprašanje, kako mogoče temu odproči? Občinske volitve so deloma dovršene in v mnogih občinah upravljajo ali sodelujejo zastopniki zatiranega sloja, ti preklani socialisti. Dovolj so se že razmere v takih občinah preuredile. Kot zastopniki proletarijata je naša prva skrb, da se z vso silo potegujemo na da preskrbimo narenejšemu proletarijatu zavetlišče in gradimo zanje domove. Kako, ker ni denarja?

Vojna je marsikateremu kmečkemu kapitalistu prenapolnila žep. Občinski stroški naj se krijejo potom doklad na direktni davek in potom davkov na druge predmete. Ker se ravno sedaj sklepajo občinski

štvo popolnoma neproduktivna elementa. Njegovi razlogi za to so bili gospodarske, ne finančne narave. Ostali govorniki so se vsi strinjali z dr. Korunom. Govoril je tudi vojni minister, ki je izjavil, da o zmanjšanju vojske ne more ukrepati sam, ampak da naj to obravnava vlada. Koncem se je naznanil predsednik odbora Veliković, da bo to zadevo predložil ministrskemu predsedniku.

LDU. Beograd, 14. dec. Vojni minister Zečević je na današnji seji finančnega odbora, ko so debatirali o zmanjšanju kontingenta stalne vojske, zahteval, naj obstoječi kontingent ostane, vendar je na koncu seje pristal na to, da se zmanjša, toda šele potem, če privoli v to tudi vlada.

SPORI MED RADIKALCI.

LDU. Zagreb, 14. dec. »Zagrebački Dnevnik« poroča iz Beograda, da je imel kongres radikalne stranke silno buren konec. Kar se tiče Protića, ki se ni hotel udeležiti zborovanja, čeprav so ga dr. Laza Marković, dr. Velizar Janković in Trifković opetovano prosili za to, motivira svojo neudeležbo s tem, da noče cepiti radikalne stranke, ampak da si namerava pridobiti na drug način in v drugih časih v ugodnem trenutku vso radikalno stranko zase.

PLEBISCITNO GLASOVANJE V ŠOPRONJU.

LDU. Budimpešta, 13. dec. General Ferrario, predsednik medzvezniške komisije generalov v Šopronju, je sporočil nočujoči vladnemu komisarju generalu Guilaumu sklep komisije generalov, po katerem se začne z glasovanjem v Šopronju na vsak način dne 14. decembra ob 8.

LDU. Dunaj, 14. dec. Po vesteh iz Budimpešte se je danes vršilo takozvano ljudsko glasovanje v Šopronju. Od 18.700 upravičencev je glasovalo do 16. samo 13.000 oseb.

NEMIRI V ALBANIJU.

LDU. Zagreb, 14. dec. »Večer« poroča: Po vesteh, ki so došle iz Valone, so nastali v vsej Albaniji krvavi nemiri. Vlada v Tirani je razpuščena.

LDU. Pariz, 13. dec. Listi poročajo, da je tiranska vlada strmo glavljena in da so pristaši Essad paše v ječi.

ZADNJI DNEVI WASHINGTONSKE KONFERENCE.

LDU. Rim, 14. dec. Washingtonska konferenca bo kmalu končana. Angleški in francoski delegati so že najavili svoj odhod.

UMOR POLITIČNE STRASTI.

LDU. Rim, 13. dec. V Cremoni je bila proglašena stavka v protest proti umoru soc. podpredsednika pokrajinskega sveta Boldonija po 16letnem fašizmu. V zbornici so vlada kakor tudi vse stranke izrazile svoje globoko sočutje. Prišlo je do burnih prizorov med socialisti in agrarci. Listi napovedujejo, da bo do socialistov v zbornici obstruirali debato o proračunskem provizoriju.

BOMBNI ATENTAT.

LDU. Bruselj, 14. dec. »Soir« javlja iz Bukaresta: Poslopje »Sicuranze« Bolgradu (Besarabija) je porušeno po bombi. Baje je bilo pri tem usmrčenih približno 100 vojakov in redarjev.

ski proračuni, naj se naloži na alkoholne pijače, užiti davek, kateri se naj vodi kot ubožni fond in zbira ter porabi za zgradbo občinskih domov. V par letih lahko tako naraste, da bomo kmalu zmogli postaviti primerna bivališča, kjer bi si marsikdo odpočil svoje od dela otrpele ude. Tako bi prihranili marsikatero britko solzo.

S tem bomo pokazali našo ljubezen do bližnjega. Nihče izmed občanov se ne more pritožiti, da se ga s tem obdavi, pač pa čim večji alkoholik je kdo, tem več kamnov bo pripomogel k hišci, katero pač največkrat lahko še sam prehitro potrebuje. To bi bilo mnenje o podeželskih občinah. Kaj koristno bi pač tudi bilo, če bi se gospode, ki šampanzirajo, ki ne vedo, kaj je beda, ki nočejo vedeti, da je bog ustvaril vse ljudi enako, ter da imajo vsi pravico do življenja, obdavčilo tako, da bi saj deloma prispevali nekaj par.

Ker gospode na krmlu nimajo smisla za to, kliče vsaj Vam soc. občinski odborniki: Na delo za sveto stvar!

Št. Bračič.

Dnevna kronika.

Kje si preljuba doslednost. Nedeljsko »Jutro« je ob priliki Cankarjeve večera v Mestnem domu doslovno poročalo, da je imel pesnik Podbevšek »originalen, eksotično pester govor, v katerem si je oblekel obleko Cankarjevega »Kuranta« in na svoj način nadaljeval tam, kjer je Cankar nehal, to je, zavijtel je bič nad brezdušno, degenerirano gnolobo naše dobe in nehal z napovedjo novega, duhovnega življenja. »Jutro« z dne 14. t. m. pa ugotavlja, da je Podbevšek »vezal in hujskarije prodajal ne samo v Šostanju in drugod, temveč tudi v Ljubljani. Zato pa pač ni javen kulturni škandal, da se slične politične hujskarije zabranijo. Javen kulturni škandal pa je, da se te bedarije prodajajo pod Cankarjevim imenom.« — Kje si preljuba doslednost?

»Jutro« v pojasnilu. Odredbe glede tržnega poslovanja je sklenila prejšnja občinska uprava. Ker so škodovali našemu mestnemu trgu, jih je sedanjí župan odpravil. Pišite rajši resnico!

Oslovsko meso na ljubljanskem trgu. Včerajšnjem »Jutru« se nekdo (najbrže kak presiti ljubljanski mesar) jezi nad maksimalnimi cenami in pravi, da prodajajo in da bodo mesarji prodajali na ljubljanskem trgu odslej samo oslovsko meso, goveje in svinjsko bodo pa seveda rajši izvažali. Ljubljancem, ki se noče dati odirati, naj je oslovsko, pasje ali pa mačje meso. — Pač predrezen jezik kapitalista!

Za zabavo v časih izvoza. Preljeli smo in priobčujemo: Obratno ravnanje južne železnice v Ljubljani je vsem postajam naročilo to-le: »Ministrstvo za kmetijstvo in vode naznanja s odlokom št. 7922/1 vet. z dne 4. novembra 1921., da je glasom člena 9, naredbe ministrstva za notranje posle kraljevine Italije od 1. oktobra 1914, prepovedan uvoz konjskega, pasjega in mačjega mesa v Italijo. Zanimostni se opozarjajo, na prepovedan izvoz označenega mesa iz Jugoslavije v Italijo v svrhu nadaljnjega postopnja.« Predstojeca odredba naših bližnjih sosedov glasom člena 9 iz leta 1914 zabranjuje torej svojim podanikom vživanje konjskega, pasjega in mačjega mesa. Ne čudimo se našim zapadnim sosedom, da ta odredba, posebno glede mačje delikateze, katera je v njih deželi jako priljubljena, ne povzroča upravičene razburjenosti med narodom. Morda se pa tozadevno jako motimo, kajti mogoče je da se je prebivalstvo Italije, katero je to delikateso dosedaj uživalo, iste naveličalo. Zato so gotovo naši patriotje - trgovci, ki so v besedi jako veliki iz dobri jugoslovani in z njimi tudi njih prijatelji belgrajski, dem-rad. ministrske komore delovali, da se z brzim izvozom govedine in prašičev Italijanom, njih dosedanja delikatesa pristudi, kar jako radi verjemo. — Tudi »Jugoslavija« od 1. decembra t. l. zna povedati, kako se nekaj ljudi radi jedli mišje meso, mačje meso s poprom, nadalje tudi kobilice z oljem ali datelji in kuščarjevo juho. Pričakovati je torej, da se bo v kratkem našlo novo »Slovensko kuharico« in ustanovilo posebno kuhinjsko šolo za take in enake delikatese. V jedilnih sobah ljubljanskih restavracij in gostiln, se nam bo morda v doglednem času nudila čisto drugače glaseča se jedilna lista. Vrniti se nam torej hoče, v zamejstvo z Italijani, slasti do pasjega in mačjega mesa, ker naši drž. upravitelji baje jako skrbijo, da pasji in mačji mesni kontigent ne izgubi svoje vrednosti. Proletarci, premisljujte, kam nas vodi ekscentrično kolo časa!

Javno predavanje. Akad. socialno - ped. krožek priredi v nedeljo, 18. decembra ob 10. uri javno predavanje v veliki dvorani univerze. Predava prof. dr. K. Oswald o predmetu: Kaj je in kaj ni ljudska univerza? Predavanje bo imelo načelno važnost za vse tiste, ki bi hoteli tako ali tako (bodisi kot prireditelji, predavatelji ali drugače) sodelovati pri vzgojevanju širjih plasti našega naroda.

Čudna agitacija za dinastijo ali slovenski fašizem v Borovnici. Sledeče okrožnice so bile poslane različnim hišnim posestnikom v Borovnici: »Podpisani odbor pozivlja Vas, da razbesite na rojstni dan Njeg. Vel. našega kralja Aleksandra I. to je v soboto 17. XII. državno oziroma slovensko zastavo na svoji hiši. V slučaju, da ne ugodite tej prošnji ali

da se ne odzovete temu pozivu, Vas opozarjamo, da bodele sami zakrivil vse posledice. Ako še nimate zastave, skrbite (če je tudi majhna) da si jo do tega dne preskrbite. Ta dan mora imeti vsaka hiša svojo zastavo. Narodni obrambojci.« Namigava se, da zna kak kozolec zgoreti, če se ne razbesijo zastave. Mi pa pravimo in svetujemo: Ogenj, ki ga bi morda povzročili naši fašisti, bo tvoril grmado, na kateri bomo sežgali nje. — Zaščitniki ljudstva.

Iz koalicijske železničarjev. Po prihodu delegatov vrhovnega vodstva koaliranih železničarskih organizacij iz Beograda je pričel takoj razpravljati pokrajinski koalicijski odbor za Slovenijo na osnutku pragmatike, ki je bil predložen kot predlog za razpravo. Osutek iz meseca maja 1920 sestoji iz sledečih delov: 1. Ustroj ministrstva saobračaja in oblastnih direkcij. 2. Dolžnosti in prava uslužbenstva. 3. Plačilni regulativ in 4. Pokojninski sklad. Pokrajinski koalicijski odbor za Slovenijo ima dnevno redne seje, ki se jih udeležujejo redno delegati vseh koaliranih organizacij. Sedaj se obravnava drugi del osnutka t. j.: »Dolžnosti in prava uslužbenstva.« V splošnem sporazumu bo v najkrajšem času izdelan. Nato se bo obravnavala plačilni regulativ in ustroj pokojninskega sklada. Dne 15. decembra se odpeljejo delegati vrhovnega odbora v Beograd. Pokrajinski odbor razpravlja neovirano naprej.

Cankarjeva proslava na Jesenicah. Tudi na Jesenicah so v nabito polni dvorani slovesno obhajali spomin velikega proletarskega pisatelja, ki ga niso proslavili samo s predavanjem o njegovem apostolskem delovanju, temveč tudi z njegovo igro »Za narodov blagor.« Igralci so bili sicer precej vznemirjeni, ker so vedeli, da pride kot predavatelj iz Ljubljane Podbevšek, ki je poznan kot oster kritik. Režiser si je pomagal iz zadrege na ta način, da je predstavil Podbevška za s. Cerkvenika. Videlo se je jasno, kako so se igralci z vsakim dejanjem vedno bolj in bolj vživljali v igro, ki so jo igrali temperamentno, kakor znajo to samo na deželi. Med odmori je svirala delavska godba, kateri se je poznalo, da je pod večim vodstvom. Ker poznamo naše sodruge iz Jesenic po njihovem idealnem, neumornem delu, jim pri tej priliki iskreno čestitamo k njihovu uspehu.

Cankarjeva akademija v Šostanju. Splošno delavsko izobraževalno društvo »Svoboda« za Slovenijo v Ljubljani, je pričelo Cankarjevo proslavo z akademijo v Šostanju. Predavanje so obilno posetili delavci tamošnjih tovarn, ki so no predavanju zapeli delavsko himno, potem ko so sklenili, da se bodo v bodoče še posebno zanimali za kulturna vprašanja. Treba je pomisliti, da je podružnica še mlada in da vlada med njenimi člani nepremagljiv idealizem.

Cankarjeva proslava v zasedenem ozemlju. Pripravljalni odbor »Kulturnega društva« priredi v Škedenju v soboto 17. in nedeljo 18. t. m. dva Cankarjeva večera. — Prvi večer bo na sporedu predavanje o Cankarju (D. Širok), recitacije iz njegovih del (M. Skrbinek), koralni zbor, klavir, solopetje in pevski zbor. — Drugi večer se bo igrala Cankarjeva drama »Kralj na Betajnovi«. Glavno ulogo bo igral mariborski ravnatelj M. Skrbinek. Vsa tržaška okolica se pripravlja, da bo dostojno počastila spomin velikega proletarskega pisatelja.

Vsi občinski uradi ter vse šole se naprošajo, da polzevo, ako je fant z imenom Janez Brauner, star 10 let, z belimi lasmi in majhne postave v njih občini prijavljen oziroma, če hodi v katero šolo. Pošlje se ga naj v Maribor na Okrajno tajništvo KDZ in JSDS, Ruška c. 5, ali pa k gospej Rimerle v Krekovi ul. 24. ali na občinski urad Pekel pri Poljčanah. Fant je bil za svojca pri gospi Kacu v Pekrah pri Mariboru. Pred blinčastimi prazniki letošnjega leta je fant šel z nožem na njivo, da nabira zelenjavo za svinje. Od tistega časa se pa ni vrnil več domov in do danes ni bilo slišati ničesar o njem. Kdor fanta zadržuje, ne da bi bil to naznanil, se pozivlja, da fanta čimprej odda na omenjena mesta, ker se bo v nasprotnem slučaju natančno stvar polzevela in bi se sodnijsko proti zadrževalcu postopalo.

Koliko je državnih uradnikov? Finančni minister je izjavil, da je v bivši Avstro-Ogrski prišel na vsakih 300 prebivalcev po 1 uradnik, Pri nas v Jugoslaviji pa pride v no-

vih krajih (razen Srbije) na 240 prebivalcev 1 uradnik, v Srbiji pa celo na 140 prebivalcev. Delalo se bo n to, je rekel da zmanjša število uradniškega osovba.

»O sluhu in gluhoti« predava strokovni učitelj Vilko Mazi v soboto, 17. decembra ob 17. uri v risalnici državnega zavoda za gluhoone.

Iz gledališča brez odra. V Koveljanu, v zasedenem ozemlju, se je pred kratkim odigrala težka ljubavna drama. Neki dvajsetletni mladenič se je zaljubil v neko petnajstletno deklico, mlada človeka sta se strastno ljubila, toda starši deklice niso hoteli prav nič slišati o mladeničevi ljubezni. Zato pa je razburjeni oboževalec pozval svoje deklo v svojo sobo, da bosta skupno umrla. Nesrečno deklico je ubil s strelom iz revolverja, sebe pa je nevarno obstrlel tako, da je malo upanja, da bo ostal pri življenju. — V Bosanskem Brodu pa so aretirali nekega D. B., ker so ga osumili, da je umoril svojo zaročenko, pa jo vrzel v potok, kjer so jo tudi našli. — Naše stoletje je na vsak način izredno zanimivo, to pa v vsakem oziru. Pričujoča dogodka prav dobro služita kot barometer epileptičnega duševnega stanja, v katero je zalezala današnja družba.

Tedenski zdravstveni izkaz. V Ljubljani je v zadnjem tednu od 4. do 10. t. m. umrlo 24 oseb in 15 v zavodih, rodilo pa se je 22 oseb. Izmed nalezljivih bolezni so nastopale v tem tednu: škrlatinka (1 slučaj), trebušni legar (3), griža (1).

Vestnik Svoboda.

Vič-Glinca. Vse sodruge opozarjamo, da bo univerzitetni prof. g. dr. Veber nadaljeval svoje predavanje »O kritiki razvojne teorije« v soboto ob 8. uri zvečer v društvenem lokalu. Sodrugi, vaša dolžnost je, da se predavanja čim številneje udeležite in pripeljete s seboj tudi svoje prijatelje, kajti s tem koristite le samim sebi.

Zgornja Šiška. Članski sestanek Kmetko-delavske zveze se bo vršil v nedeljo popoldne ob 3. uri v Kosezah v gostilni »Zrimšek«. Udeležite naj se ga gotovo vsi člani! — Odbor.

Hrastnik. V nedeljo, dne 18. t. m. ob 3. uri popoldne priredi splošno delavska izobraževalna zveza »Svoboda« v »Delavskem domu« v Hrastniku Cankarjevo proslavo. Predava s. France C. Gogala. Sodrugi, udeležite se čim številneje proslave in pokažite, da drugače cenite naše duševne velikane, nego buržoazija.

Dopisi.

Mežica. (Protest mežiškega delavstva. — Zakasnelo. Op. ur.) Dne 27. m. m. je bil Mežici delavski shod. Poročal je sodrug Bernot. Shoda so se udeležili okrog 300 delavcev. Sodrug Bernot je v svojem govoru ostro protestiral zoper znani škandal premestitve učitelja sodr. Möderndorferja. Komisar g. Milač, ki je bil navzoč s tremi tajnimi policisti, je na zahtevo poslanca sodr. Bernota, izjavil, da ne ve, da je učitelj Möderndorfer kaj zakrivil, da je premeščen.

Čudno se mi zdi, je rekel nato govornik, da o krivdi ne ve nič ne komisar in ne okrajni glavar g. Kaki in vendar je bil sodr. Möderndorfer prestavljen na ukaz pokrajinske oblasti, ki more vendarle edinole ukrepati na ovadbo in informaciji politične oblasti. Nato sta s. Novak in s. Logar pojasnila, kako je utemeljeval pokrajinski namestnik Hribar premestitev Möderndorferja, češ da je protidržaven in protinaroden hujšak, kar more reči seveda le na podlagi referata politične oblasti. — Zbrano delavstvo je sprejelo protestno resolucijo, v kateri pravi, da uživa sodr. Möderndorfer v mežiškem okraju splošno zaupanje kot vzoren učitelj in človek in zahteva uradne preiskave, če je sodr. Möderndorfer res kaj zakrivil. (Po informacijah dostavljamo: Sodrug Möderndorfer je bil svojčas zaprt pri divizijskem sodišču radi pautslavizma v istih zaporih kakor g. pokrajinski namestnik Hribar. Pretroel je kot avstrijski vojak preganjan, da se je moral zavzeti zanj jugoslovanski klub v avstrijskem parlamentu. Po prevratu se je kot dobrovollec (rodom Korošec) bojeval na Koroškem, kasneje v Prekmurju. Odlikovan je s srebrno hrabrostno svetinjo V plebiscitni ceni je bil eden najboljših avtoritativ in vodja delavstva. Je dober učitelj, česar ne dokazujejo samo pohvalni dekreti in priznanja, temveč ogromna večina ljudstva tudi poštenih pristavev drugih strank. Zoper njega je le nekaj klerikalnih hujšakov. Celotam načelnik (klerikalec) okrajnega šolskega sveta, je kot vzornemu učitelju podpisal izjavo za njega. Op. ured.)